

2-4 Spomienka na rodákov 6 Chránená oblasť Ponická Dúbrava 8 Zariadenie pre seniorov

O ponickú fujarku 2018

V Kultúrnom dome Poniky – Ponická Lehôtka zaznievali 18. marca ľudové melódie na 36. ročníku regionálnej súťažnej prehliadky O ponickú fujarku. Pred odbornou porotou, v ktorej boli Anna Šatanová – známa speváčka ľudových piesní z Podpoľania, Miriam Kubandová – hudobná redaktorka a autorka mnohých hudobno-folklórnych relácií z banskobystrického Rádia Regina a Martin Kašša – hudobný pedagóg a umelecký vedúci speváckeho zboru Dolce Canto ZUŠ Jána Cikkera v Banskej Bystrici, sa predstavilo 107 detí. Zastúpené boli obe vekové kategórie a všetky formy ľudovej hudobnej interpretácie.

Porota ocenila bohaté zastúpenie tradičných hudobných nástrojov. Súťažiaci deti hrali na gajdách, heligónke, šesťdierkových píšťalkách, fujarách, zvonkohre a husliach a je potešiteľné, že po mnohých rokoch sa dári znovu oživiť hlavne inštrumentálnu tradíciu aerofonických nástrojov v našom regióne. Porota sa najviac páčil inštrumentálny prejav Matúša Kubinu z DFS Matičiarik z Banskej Bystrice – hráča na gajdách, šesťdierkovej píšťalke a fujare, ktorého už niekoľko rokov odborne vedie a pripravuje známy výrobca ľudových hudobných nástrojov a interpret Ľubomír Tatarka – Čalamacha zo Slovenskej Lupče.

Vysoko bolo ohodnotené aj originálne spracovanie a kvalitná inter-

pretácia speváckej skupiny DFS Hučava z Hrochote. Trávnice s názvom Hriabaj, diouča, hriabaj... si svojou dôslednou prepracovanosťou, autentickou a presnou vokálnou interpretáciou získali aj srdcia divákov.

Zvlášť vyrovnaná bola kategória starších žiakov v sólovom speve, kde záruku kvality sľubovali mená súťažiacich, ktorí už získali rôzne ocenenia na regionálnej i krajskej úrovni. Najkomplexnejší vokálny prejav (od výberu piesne, farby hlasu cez intonačné a celkové interpretačné zvládnutie až po prirodzenosť prejavu) malo podľa poroty vystúpenie Liliány Berkyovej z DFS Hučava z obce Hrochoť.

Musím však konštatovať, že v tomto ročníku za očakávaniami trochu zaostáva kvalitatívna úroveň detských ľudových hudieb. Možno je to len generačný problém, ale je dôležité o ňom hovoriť a prípravu mladých muzikantov v budúcnosti nezanedbať. Problém sa týka hlavne sprievodných nástrojov. Je akútny nedostatok hráčov na husľovú, alebo violovú kontru a kontrabas. Ďalším dosť vypuklým problémom bolo aj zvládnutie súhry v rámci celej ľudovej hudby. Porota sa zhodla, že do budúcnosti musia vedúci ľudových hudieb upriamiť pozornosť hlavne na vyriešenie týchto dvoch závažných problémov.

Tohoročná regionálna súťaž bola súčasťou celoštátneho postupov-

ho systému Národného osvetového centra a víťazi kategórie starších žiakov postupujú do krajského kola celoštátnej súťaže Vidiečanova Habovka, ktoré sa uskutoční 4. mája 2018 v Kokave nad Rimavicou.

Za vydarený priebeh 36. regionálnej súťažnej prehliadky O ponickú fujarku ďakujeme organizátorom – Stredoslovenskému osvetovému stredisku v Banskej Bystrici a kolektívu pracovníkov Obecného úradu Poniky pod vedením pána starostu Jána Beňa. Samozrejme veľké poďakovanie patrí všetkým rodičom, pedagógom a vedúcim detským folklórnym súborom, ktorí venujú veľa času nácvikom, výberu a príprave repertoáru. Práca s deťmi je síce veľmi náročná, ale v prípade

Vážení a milí spoluobčania

K jari neodmysliteľne patria sviatky Veľkej noci. Stretneme sa so svojimi rodinami a zasadneme pri sviatočných stoloch. V príbytkoch zavládne pohoda a veselosť. Tieto sviatočné dni sú úzko späté s náboženskými tradíciami. Mnohí z nás budú tráviť veľa času pri modlitbách, aby tak poďakovali svojmu Spasiteľovi.

Na chvíľu sa po uponáhľaných dňoch zastavme a pripomeňme si tradície, ktoré stále majú svoje čaro a sú úzko späté aj s našou obcou. Pevne verím, že počas veľkonočných sviatkov načerpáte veľa sily a energie. Nech prichádzajúca jar a slnko prispejú k spokojnosti nás všetkých.

Dovoľte mi, vážení a milí spoluobčania, zaželať vám pokojné a zmysluplné prežitie Veľkej noci v kruhu rodiny a priateľov.

Ján Beňo, starosta obce

úspechu tá najkrajšia a najradostnejšia. Už teraz sa tešíme sa na 37. ročník súťaže, ktorý by sa mal na budúci rok konať v obnovenom Kultúrnom dome v Ponickej Lehôtki.

Mgr. Igor Gašpar, PhD.,
metodik pre hudbu, Stredoslovenské
osvetové stredisko Banská Bystrica

**Pri príležitosti nedožitých stých narodenín si pripomíname našich rodákov
Jána Kapustíka (*6.1.1918 - † 26.9.2000) a Ondreja Madoša (*17.12.1918 - † 9.6.1972)**

Spomienka na vzácného človeka

Odchádzajú... a to, čo sa s nimi stráca, stráca sa nenávratne. Pretože nič sa neopakuje presne. Do základnej osnovej života sa vyšívajú nové vzory a tí, ktorí by mohli povedať o začiatku osnovy, odchádzajú. Odchádzajú od nás pod pečatou.

Ľudia blízki, známi aj cudzí. Zaplňujú túto zem svojim životom, svojou prácou. Každý z nich však prešiel vlastnou cestou života. Nie, nebývala rovná, posiatá kvetmi, skôr sa klukatila a bola pokrytá kamením. Rád si spomínam na vzácného človeka, folkloristu, kantora Janka Kapustíka.

Už viac ako 55 rokov mám krásneho koníčka. Obchádzam slovenské dediny a zapisujem, nahrávam, ale hlavne fotografujem miznúcu krásu zvykov, obyčají, spevákov, muzikantov a ľudových výrobcov. Takto som na slávnostiach v Detve objavil pred rokmi jedného z Poničanov – vedúceho folklórnej skupiny Jána Kapustíka, neskôr dobrého priateľa. Dohodli sme si stretnutie. Bolo to v roku 1963, keď som sa autobusom vybral do Poníka. A tu je prvá spomienka. Blížili sme sa k obci a ja som oslovil vodiča s otázkou: „Kde mám vystúpiť, aby som našiel pána

▲ Moja prvá cesta za slovenskou svadbou, Poniky 1964. Foto: Vojtech Majling

Kapustíka?“ „Kapustíka? Nebojte sa, autobus stojí na malom námestí a keď vystúpíte, každý vám ukáže, kde býva“. Odvtedy som túto cestu meral veľa krát. A každá návšteva u neho bola zaujímavá a poučná. Otvoril som bráničku do jeho domu a už na prvý pohľad mi padol do očí pletený plot z lesola a za ním drevenička, také som objavoval na svojich cestách po Slovensku. Srdečne sme sa zvalili, nalial za pohárik páleného a hneď sa vyzvedal prečo som za ním prišiel. Potom ma voviedol do dreveničky, do jeho ponického múzea. Rád spomínam na ľudí, na tých

najstarších Poničanov, ktorí sa v izbičke schádzali a spomínali.

Roky bežali a ja som sem chodieval ako domov. Nafotil som priadky, Vianoce, fašiangy, oblievačku, stavenie májov, ale aj nezabudnuteľné jánske ohne. A napokon prišiel skvost – starodávne ponické svadby.

Nebolo to však len fotografovanie, rád som počúval príbehy tých najstarších. Vtedy som si spomenul na krásnu vetu: Žili a žijú medzi nami ľudia, ktorí vytvárali hodnoty, ale akosi sme si ich nevšimli a teraz aj zabudli.

Rozprával ako od malička strádal, vyrastal ako sirota – „ťažké životné podmienky ma vyhánali z domu do služby. Najskôr som pásol, potom som robil v hore, vyučil som sa za krajčír. Dlhé roky som odrobil v Ľupčianskej Biotike. Naučil som sa hrať na organe, bol som organistom“. No nezabudol sa pochváliť, že dlhý rok robil aj starejšieho. Od tých skôr narodených som sa dozvedel, že to nebola ani svadba, kde on nebol starejším. No nech už bolo ako bolo, nikdy nezabúdal na krásne ponické piesne a zvyky. Prišiel dôchodok, no on ani vtedy neoddychoval. Z malej dreveničky začal budovať ponické múzeum. Koľko ľudí sa mu smialo,

či nemá kde penziu odkladať, prečo práve do prestavby starého domu. On sa však nepoddával.

Potom jeho srdce dotieklo. Tie dve re by mali ostať tak, ako keď ma po prvýkrát vyprevádzal – otvorené dokoľník pre každého, komu sa zažiada prejsť po hlinenej dlážke a potom sa posadiť za dubový stôl... aj dnes počujem ľahký povzdych znejúci od stola – „kdeže sa podeli moje mladé časy“. A vzápätí dodal: „Keď prekročím prah drevenice, akoby som sa vrátil do svojich mladých rokov, hneď omladnem.“

Som smutný, že krásu, ktorú po celé stáročia vytvárali naši predkovia, sa postupne z našich dedín vytráca. No čo ma trápi najviac, je to, že odchádzajú pamätníci a my na nich zabúdame. Keď sa aj v mojom živote z času na čas objavia smutnejšie chvíle, púšťam si magnetofónové pásky a spomínam na tých, ktorých počúvam. Aj mne sa mnohí smiali, keď som začínal, že či chcem byť slovenský Plicka. Nie, nič neľutujem, aj keď som nikdy nemal a ani nemám sponzora. Ale to, čo mám, nemá žiadny fotograf – bohatstvo, ktoré sa nedá kúpiť, ani inak získať. A na to som hrdý aj v mojej 80-tke, ktorú onedlho oslávim.

Vojtech Majling

Môj veľký vzor

Hoci som už aktívne chodieval po salašoch, k Ondrejovi Madošovi som sa dostal len raz s mojim otcom. Neskôr som sa o ňom dozvedal od Milana Šteska a Jána Paloviča, rodáka z Poníka. Ondrej Madoš bol pre

mňa vzorom vo všetkom čo robil. Jeho myšlienky, názory, precitýny spev, krásna reč, frčársky pohľad, nádherný odev, vždy pekne ustrojený... určite aj preto sa na popud Pavla Tonkoviča dostal do kultového filmu Rodná zem, v ktorom aj s gajdošom Jánom Plieštikom excelovali svojim rýdzim prejavom. Hrával na pastierskej píšťale jednoduché melódie okrášlené typickými ozdôbkami. Technicky bravúrne zvládal aj hru na pastierskej flaute. Mal svojské texty aj melódie, málokto by ich vyspieval, s hlasom sa hral tak, že aj Ondrej Dvorský, bratislavský lekár, ktorý ho liečil a predĺžil život jemu a nejednému valaskému chlapovi, povedal, že mal rozsah bežných štyri oktávy a že by mohol aj v La Scale spievať. Obyčajný dedinský chlap naučený žiť sa vlastnými rukami prežil pod „šiarami“ koliby svoj nedlhý život. Ostali po ňom črpy a fujary, ktoré miloval najviac zo všetkého. Dobré vedel, že tento nástroj treba zachrániť pre ďalšie generácie.

Lubomír Tatarka

Nezabudnuteľný starejší

Ondrejovi Madošovi podobný, s vrozeným dedinským pátosom, vyčnievajúci spomedzi Poničanov, bol Janko Kapustík, kantor, ktorý sa v obci zapísal ako vnímavý, úslužný, zhovorčivý občan, znamenitý starejší... svadobné obrady vykonával starostlivo, zaujímavu, s veľkou dávkou kresťanskej lásky a úcty k Bohu. Tak by to malo byť aj dnes. Šťastný bol pár, ktorému robil starejšieho. Raz som sa ho opýtal, či bola pekná nevesta, zamyslel sa a povedal: „Má pánboh truhlicu na každú opicu“. Boli to nezabudnuteľné zážitky, neraz som s ním išiel do kostola, keď som prijal ponuku na svadbu, aby som zahrál na fujare. Vždy som sa snažil hrať čo najdostojnejšie, aby ma po obrade pochválil a on to veruže rád robieval, neraz ma pohládil po vlasoch a sľúbil, že ma vezme aj nabudúce. Mal som šťastie, že ujšok Jano robil s mojim starkým v Biotike, boli veľmi dobrí kamaráti, hoci starký bol o vyše desať rokov starší. Keď sme raz išli z Tajova

zo svadby peši na nádražie, povedali sme si, že keď už je šesť hodín ráno, zastavíme sa na chvíľu u mojich rodičov. Naši už boli dávno hore, keď sme prišli, všimli sme sa do tepla kuchynskej pohody, položili sme na stôl výslužku a ujšok Jano daroval starkému litrovku slivovice, čo v rukáve podobne ako aj ja, z Tajova niesol. S prichádzajúcimi návštevami pomaly z fľaše ubúdalo. Tá moja bola aj s mašinou na krku schovaná medzi bieliznou až do dňa mojej vlastnej svadby, keď sa znova objavila na stole pred nami, pred mladým zaťom a nevestou. Dve svadby odslúžila bez ujmy, tajovskú a moju, kým sa nevyvila... a teraz by veru mala štyridsať rokov.

Nik v kostole nezaspieval pieseň Bože Otče, ó mocný Vládce tak krásne ako Ján Kapustík.

Budem s úctou a pokorou na oboch spomínať, aj na Ondreja Madoša, ako na svojich učiteľov a horlivých informátorov.

Lubomír Tatarka

Tešil sa z maličkostí

Osobnú spomienku na Jána Kapustíka si v srdci ukrývajú mnohí ľudia. Vojtech Majling, dokumentarista ľudových tradícií, si ich však nenechával pre seba. O vzácnych ľuďoch z Poník rád písal reportáže, často sem chodieval aj s fotoaparátom, bez prehánania možno povedať, že práve on zviditeľnil nielen uja Kapustíka a jeho mini múzeum ale celú obec. Lásku a obdiv k ľudovej kultúre a ku krásnym ľuďom s čistým srdcom, ktorí ju udržiavali pri živote, bolo a je cítiť z každej jeho napísanej vety.

Ale ako by to vyzeralo, keby sme pri príležitosti nedeľných stých narodenín Jána Kapustíka obišli jeho dcéru Annu Šávoltovú, ktorá je na celoživotné zberateľské úsilie svojho ocka hrdá a s láskou o ňom hovorí: „Pozrite sa, táto červeno-biela plátenná taštička na plece, ktorú nosil do školy, s dreveným peračníkom a tabuľkou na písanie je jeho najstarším osobným predmetom. Možno tu nájsť všelijaké veci súvisiace s volakedajším životom na dedine, robotou i zábavou. U nás doma veci postupne pribúdali, ocko stále niečo nové doniesol, niečo dostal a niečo dokúpil. A keď ich už nemal kam dávať, zaplnil nimi tento malý domček, je to vlastne jedna miestnosť, ktorá pôvodne slúžila ako izba pre slúžku.“

Rovno oproti dverám stojí pec, nemožno ju prehliadnuť a ako dodáva dcéra Anka - „venoval jej veľa času a energie, ani neviem, podľa čoho si ju navrhol a postavil. Pre hlinu chodieval za dedinu. Na tehelňu sa to volá, hlinou ponatieral steny a potom ich vybielil vápnom, s podlahou si zase poradil tak, že ju vymazal hlinou zmiešanou s kravským trusom. V lete dlážku pokropil, pozametal, vyvetral, veci poukladal, aby bol poriadok“.

V nevel'kej izbici akoby zastal čas, všetko je tak ako to v roku 2000 zanechal. „Len on tu chýba“ – hovorí s pohnutím v hlase dcéra. „Ktokoľvek prišiel, robotu nechal robotou a ve-

▲ Ján Kapustík ide pozývať na svadbu. Foto: Vojtech Majling

noval sa návšteve, naplňalo ho to, bol vo svojom živle.“ Vzápätí otvárame maľovanú truhlicu ako z rozprávky, ukrýva poklady vytvorené nesutočne trpezlivými rukami zručných ponických žien – obdivujeme súčasti krojov, vyšívány kožušok... Z dnešného pohľadu ozajstným skvostom je nádherné opletko s vyrezávanou výšivkou. „Keď v lete býva podujatie Ponická svadba, ľudia si ich prídu požičať. Byť pri tom je nezabudnuteľným zážitkom, doslova balzamom na oči aj na dušu.“

Stenu nad truhlicou zdobí fotografia ženy, ktorej tvár poznačil čas. Pri pohľade na takéto fotky mi často zide na um Goetheho myšlienka – Krásni mladí ľudia sú hračkou prírody, ale krásni starí ľudia sú umelecké diela. Teta Prošiačka, ako jej v Ponikách hovorili, bola mamkou Jána Kapustíka. Široko-ďaleko bola známa svojimi krásnymi výšivkami. A fotografia, ako inak, je olemovaná jej vlastnou výšivkou. Videla som veľa krásnych výšiviek zhotovenými rôznymi technikami, ale táto – podľa ponického vzoru – je, z môjho pohľadu, unikát-

na. Mnohé staré kroje, vesty si Ján Kapustík vedel opraviť, pozašívavať a keď bolo treba, aj ušit – veď bol vyučeným krajčírom. Ako dodáva dcéra Anna Šávoltová, „zreparoval poškodené pručlaky i kápky posiate obrovským množstvom drobných korálikov – podlhovasté sú ovsíky a tie najmenšie majú veľkosť špendlíkovej hlavičky. V obchodoch sa nedali kúpiť, a tak nezaváhal, vlakom sa vybral do Jablonca n/Nisou a vrátil sa s kufrom plným drobností, aj špeciálnych tenkých ihliel. Dokonca zhotovoval aj party, ktoré boli ozdobou ponických neviest. Z dreva vystružil lopatky, obalil ich stuhami, ozdobil štetinkami, my ich voláme pávike, pripojil na okrúhlu pevnú konštrukciu, z ktorej viseli dlhé vyšívane stuhle usporiadané podľa presných pravidiel. A keď už hovorím o partách, musím povedať, že dlhé roky robil starejšieho, aj fokoš pribitý na hrade to pripomína. Nikdy nikoho neodmietol, ani keď ho prišiel zďaleka volať na svadbu, rád pripomínal, že dal dokopy tristo párov“.

Veľký obdivovateľ ľudových tradícií Ján Kapustík robil 37 rokov kan-

tora. V dedine založil súbor Poníčan, na vystúpeniach dbal na to, aby dievčatá boli upravené, spod káčky im nesmeli trčať vlasy, kroje museli byť čisté, vyžehlené... V tejto súvislosti vyznieva priam neuveriteľne jedna príhoda: „Poníčanania išli vystupovať do Detvy na slávnosti, ocko už mal oblečený kroj, ale akosi sa mu nedarilo obut si čižmy, navyše bolo málo času, zrazu zobral nôž a čižmu na členku pod pevnou sárou prerazal. Čo tam po čižme, hlavne že sa mohol obut. Tiež ma prekvapilo, že na festivale si nikto nič nevšimol.“

Zvyšky niti, bavlniek, ozdobných lemoviek a množstva všakovakých drobností potrebných na šitie a vyšívanie ukrýva pred zrakmi návštevníkov nástenná skrinka s vyrezávanými dvierkami – „je to kasnička po mamke Prošiačke a ocko si do nej odkladal aj flaštičky, aby si mohol každého uctiť ako sa patrí“.

Na stole leží kniha nášteev. V júni 1978 mu ju venoval Vojtech Majling so želaním, aby bolo všetko tak ako za čias jeho mladosti, aby sa dačo zachovalo pre budúce generácie, aby videli, koľko krásnych zvykov a obyčají sme mali. Listujeme v obľúbenej knihe a žasneme, koľko je v nej úprimných, láskavých vyznaní. Do malého ponického múzea uja Kapustíka prichádzali ľudia z celého sveta, slová obdivu sú písané v ich materinskom jazyku, no aj v takom, ktorému len málokto rozumie, ale zato sa môžeme kochať pohľadom na jeho výtvarnú podobu – hovorím o japonskom znakovom písme. Zaujímavé vtipné kresbičky od Vily Meška, Milana Majerčíka, pekné čitateľné podpisy v knihe zanechali aj Darina Laščíková, Ľuba Pavlovičová-Baková, Ivan Palúch, Július Pántik a mnohí ďalší. Za všetkých som na záver vybrala úctivé ďakujem od Ondreja Molotu: Tol'ko krásy pokope – nádhiera nevidaná. Som šťastný, že som to mohol vidieť na vlastné oči. A to, čo vytvorili šikovné ruky našich predkov, uchovávajme v úcte naveky.

Veronika Ďurovčíková

▲ Jána Kapustíka spovedá Dr. Ondrej Demo. Foto: Vojtech Majling

Človek s veľkou dušou

V mysliach starších Poníčanov, ale aj širšej folklórnej verejnosti, je ujo Madoš synonymom človeka spojeného s pôdou, horskou krajinou, v ktorej vyrastal a ktorá mu vtlačila veľmi osobité prejavy jeho života. Bol dlhoročným pastierom oviec, v mladosti honelníkom, neskôr valachom a po kolektivizácii aj bačom. Ako sa hovorí, bol to valaský chlap, akých v Ponikách v tom období bolo neúrekom. Pri ovciach neposobil len v Ponikách a okolí, ale koncom 50-tych a v priebehu 60-tych rokov často chodieval aj na dolniaky. Tam prenášal tradície z jemu vlastného prostredia a naopak, tie ponické dopĺňal o nové prvky, ktoré vedel citlivo zakomponovať. Niet divu, že zvláštnym spôsobom vynikal, čo si povšimli mnohí etnológovia a etnomuzikológovia, ktorí začali s intenzívnejším terénnym výskumom ľudových tradícií tesne po druhej svetovej vojne.

Mimochodom, aj vojna výrazne poznačila Ondreja Madoša. Na jej začiatku, keď mal 19 alebo 20 rokov, bol vojakom. Po rozbití bývalej Československej republiky ho zaradili do armádneho zboru vtedajšej Slovenskej armády. Vďaka svojim fyzickým danostiam sa dostal až k rýchlej motorizovanej divízii, s ktorou sa zúčastnil nelútostných bojov na východnom fronte a zašiel až ku Kaukazu. Utŕpenia vojny, životné strádanie poznačili dušu mladého Ondreja, hoci valasky tvrdého, no kdesi vo vnútri duše zrejme nesmierne citlivého človeka. Snáď aj preto sa po vojne rád zapájal do kultúrnych a spoločenských udalostí. Keď sa v roku 1946 rodil Slovenský ľudovo-umelecký kolektív, ktorý vystúpil pri príležitosti 2. výročia SNP vo Zvolene, Ondrej Madoš ochotne preukázal svoje umelecké nadanie. V roku 1950 sa v Bratislave uskutočnila súťaž ľudovo-umeleckej tvorivosti, kde porotu okúzliť svojou osobnosťou a sugestívnym spôsobom hry na fujare a nádherným spevom. Následne ho vybrali ako jedného z protagonistov kultového filmu *Rodná zem*, kde krásne zahral na fujare a zaspieval pesničku „Oj, prečože ma môj bača kľau...“. Aj v ďalšom období aktívne pôsobil v rodacom sa folklórnom hnutí na Slovensku.

Napriek tomu ostával tým autentickým človekom, pre ktorého bolo ľudové umenie prirodzenou súčasťou jeho života. Keď sa ho v roku 1960 v rozhlasovej relácii opýtal hudobný skladateľ Tibor Andrašovan, na ktorých hudobných nástrojoch rád hráva, spomenul všetky, ktoré vtedy v jeho rukách kdesi na salašoch bežne zneli. Ako sám hovorieval, „no hrám na fujer, píšťel ba i flautu“. No najradšej hral na fujare, lebo ako vravieval, už to bolo za-

budnuté a v tej dobe to bolo vzácné. A zaujímavá bola aj jeho odpoveď na otázku „a kto ťa to Ondřík naučil“. „Mňa to nikto neučil, to som sa sám od seba, lebo mňa to pri ovciach nemal kto naučiť.“

Áno, autentický svet valachov bol tým svetom, z ktorého sa zrodil a z neho pramenila aj sila jeho hudobného umenia. No nielen hudobného, bol aj výborným rozprávačom a úžasným rezbárom. Dodnes sú zachované jeho vyrezávané i vybijané fujary, píšťalky a valaský riad, najmä krásne figurálne črpkáky. Pri dotykoch s nimi môže človek vnímať mnohorozmernosť talentu Ondreja Madoša, jeho cit pre krásu, umenie, dobro aj česťnosť.

Ondreja Madoša som žiaľ osobne nepoznal. Od roku 1978 som ako desaťročný chlapec začal chodiť na salaš nad Sliachom, do lokality zvanej Trebulu, kde v tých rokoch pôsobil pri ovciach výborný muzikant, fujarista, píšťalkár a spevák Martin Sanitrár – Lupták spolu so svojim bratom, tiež dobrým rezbárom, Jánom Sanitrárom. Od nich som preberal odkaz starej, pomaly sa tratiacej ľudovej kultúry. Je pravdou, že ma prvotne lákala fujara, ktorej mäkké tóny si ma v detstve získali, no popritom som doslova nasiakol starou valaskou tradíciou. Chodieval som tam vo voľnom čase s tým, že som nikdy nevedel, čím týchto valaských chlapov práca prikvačí. A tak som im občas musel pomôcť a nezriedka som s jedným aj druhým Sanitrárom viedol dlhé a krásne rozhovory priamo pri pasení oviec alebo pri práci v kolibe. A to už človeka nútilo pýtať sa aj na – v tom čase netušené – súvislosti. A veru, spomínali aj valachov z Poník, istého Piara, ktorý na Trebuli pôsobil niekoľko sezón a osobitne Ondreja Madoša, ku ktorému starší Martin Sanitrár prechovával úprimný obdiv. Možno aj preto, že obaja boli spätí s valaskými

tradíciami, hrávali na fujarách a píšťalkách, ale aj pre poznanie krutých útrap vojny, nakoľko *ujčok* Sanitrár, tak som ich časom smel oslovovať, prežil v rokoch 1944/45 najkrutejšie chvíle svojho života v koncentračnom tábore Mauthausen. Pritom treba doplniť, že ani Sanitrárovci, ani Ondrej Madoš sa často nenavštevovali, pretože im to neumožňoval valaský spôsob života, najmä v pastevej sezóne. Preto im akéhosi sprostredkovateľa robieval rodák zo Sliacha, lekár a milovník ľudového umenia Ondrej Dvorský. Ten veľmi rád chodieval do Poník a zdržiaval sa u Majov, teda u Ondreja Madoša. Obdivoval jeho črpkáky, píšťalky, fujary a nahrával Ondrejov spev, ktorý českí etnomuzikológovia označili pojmom valaské belcanto, či ako sa na Ponikách vraví *valaskuo belkanto*. V jeden letný deň sa vracal z Poník a neobišiel ani Trebulu. Tam sa ho *ujčok* Martin pýtal, skadeže ide? Pán doktor sa usmial a vytiahol bakelitový magnetofón a pustil mu čerstvú nahrávku, ktorú urobil s Ondrejom Madošom a položil všetečnému starcovi otázku „a či ho *ujčok* poznáte?“ Tu sa Martin Sanitrár započúval, zrak akoby uprel do dial'ky a zádumčivo zamrmľal: „Ej Madoš, Madoš, si ty majster.“

Túto príhodu mi teda *ujčok* Martin na Trebuli rád rozprával, pán doktor zdupľoval a mojej zvedavej mysli už Ondrej Madoš nemohol uniknúť. A keďže som popri fujare na trebulských pasienkoch mordo- val aj píšťalku a učil sa všakovaké pesničky, nastal moment, keď mi Ján Sanitrár povedal: „Hm, píšťalka, píšťalka, na valaskej flaute sa nauč hrať.“ Nuž som sa opýtal: „A kdeže ste počuli niekoho hrať na valaskej flaute?“ Obratom som dostal: „Ale veď Ondřík Madoš, ten veru krásne pískau.“ A netrvalo dlho a *ujčok* Jano, smel som ho tak oslovovať, mi flautu vystrúhal, už len naučiť sa pesničky

a pekne písať. So svojimi nahrávkami mi pomohol doktor Dvorský a už pri prvom počutí lahodných tónov flauty, fujary aj spevu, mi po tele prebehli zimomriavky. Neskôr som jeho nahrávky počúval z rozhlasového archívu a zo súkromného archívu banskobystričského výtvarníka Milana Šteska.

Ujo Madoš mal mnoho nasledovníkov a obdivovateľov. K najznámejším patrí ponický rodák Janko Palovič – vynikajúci tanečník, fantastický muzikant - heligonkár, gajdoš, fujarista, píšťalkár a spevák, ako aj ponický rodák a známy spevák Ján Močko. Nemôžem zabudnúť na skvelého výtvarníka a milovníka ľudových tradícií, ba aj znalca valaskej kultúry Milana Šteska. K ďalším patria PhDr. Igor Danihel, Prof. Milan Križo, Ľubomír Tatarka a mnohí ďalší. Oslovoval nás jeho spôsob hry bez zbytočných trilek, s jednoduchou, ale veľmi sugestívnou improvizáciou, ako aj s bravúrnym trojčením na píšťalke a nesmierne impozantným spôsobom spevu s úžasným intonačným rozsahom. Jeho hra a spev sú zaznamenané vo filmových dokumentoch, v rozhlase a dodnes udivujú a inšpirujú mnohých spevákov a inštrumentalistov.

Pochopiť Madošovú hru si však vyžadovalo spoznávať Poniky, naturel tamojších ľudí a preniknúť do tajov starobylej a už zabudnutej valaskej kultúry. Vnímať umenie Ondreja Madoša môžeme len cez jeho osudy, cez jeho nenapodobiteľnú životnú filozofiu, cez poznanie jeho životnej púte, ktorá sa skončila, keď mal len 56 rokov.

Ponický rodák Ondrej Madoš bol obyčajným človekom a prirodzenou osobnosťou. Jeho pamiatka si zasluhuje náš obdiv a pozornosť. Jeho život a dielo by mohli byť pre mnohých pozitívnou inšpiráciou.

Doc. Ing. Karol Kočík, PhD

Autor je vysokoškolský pedagóg na Technickej univerzite vo Zvolene, fakulte ekológie a environmentalistiky, venuje sa otázkam plánovania a tvorby krajiny.

Úspešná Prvosienka

Detská ľudová hudba Prvosienka mala tradične veľmi dobrú úroveň, a to aj vďaka môjmu predchodcovi Julovi Zacharovi, rodákovi z Poník, ktorý skupinu viedol. Po mojom príchode v roku 2012 Prvosienka zaznamenávala úspechy na vystúpeniach a súťažiach.

Teší ma, že potomkovia známych muzikantských rodov ako Zacharovci, Kováčovci, Paláčovci z Hrochote a Poník opäť našli svoje miesto v súbore. V minulom roku sme pripravili program na kasting folklórnej show Zem spieva. Spomedzi dvoch tisícok účastníkov sme postúpili do televízneho vysielania. Porotu zaujala

najmä interpretácia tradičného podpolianskeho vrchárskeho štýlu a dostali sme sa do prvého semifinále.

V detskej ľudovej hudbe účinkuje aj rodák z Poník Radovan Zachar mladší, ktorý je mojim žiakom, no svoje interpretačné schopnosti zdedil po svojom otcovi, dedovi a pradedovi.

V Ponickom dome sa vo februári uskutočnila dokrúčka do programu RTVS Zem spieva. Ďakujeme obecnejmu úradu za ochotu pri televíznom nahrávaní a spoločne sa tešíme z propagácie Poník.

Eva Stráňavská,
vedúca detskej ľudovej hudby Prvosienka

Nový album ZUŠ Stožok

dovalo oficiálne uvedenie albumu do života. Krstnými rodičmi boli dvaja uznávaní podpolianski primáši, rodáci zo Stožku – Ján Klimo a Peter Konôpka. Zadosťučinením pre všetkých aktérov bol dlhotrvajúci standing ovation.

Bol pri tom aj DFS Poničan

Svoje nové cédečko nazvali v Základnej umeleckej škole Stožok Z pokolenia na pokolenie. Predstavili ho len nedávno na galakonzerte v Kultúrnom centre Andreja Sládkoviča v Detve. V bohatom programe účinkovali členovia Temperament Címbal Orchestra, LH Javorinka, LH Čardáš, DFS Stožkárík, DFS Poničan a ďalší žiaci a učitelia zo ZUŠ v Stožku a tiež žiaci elokovaného pracoviska školy v Ponikách.

Participáciou týchto folklórnych telies vznikla vzácna spolupráca a ojedinelé dielo, pri ktorom sa stretli viaceré generácie umelcov. Na javisku sa vystriedalo 55 účinkujúcich. Z troch ľudových hudieb vznikol jeden veľký orchestr a posledná choreografia spojila dva detské súbory do jedného veľkého tela. Spolupráca DFS Stožkárík a DFS Poničan nevznikla prvýkrát. Vlni spoločne absolvovali viacero spoločných vystúpení na takých festi-

valoch, akými sú Očovská folklórna hruda, Hontianska paráda, Nezabudnuté remeslá v Banskej Štiavnici, domáci festival Zdola ponického mlyna a ďalšie.

Slávnostný koncert sa niesol v duchu priateľskej, ba až rodinnej atmo-

sféry, čo diváci ocenili potleskom po každom hudobnom vstupe. Najviac však zažiarili najmenšie speváčky zo Stožku a malí rozkazovači z Poník, ktorí celý program oživil. Na záver sa na javisku rozpútala pravá fašiangová veselica, po ktorej nasle-

Pre ZUŠ Stožok to bolo jedno z vrcholných podujatí od vzniku školy. Ale všetci účinkujúci sa zhodli, že je to len začiatok náročnej cesty sebazdokonaľovania.

Michal Budinský,
riaditeľ ZUŠ Stožok

Čo nové v obecných lesoch

V jesennom čísle Ponického spravodajcu boli uverejnené informácie o smerovaní a trendoch v Obecnom podniku lesov, spol. s r.o. Poniky (ďalej len OPL) za uplynulé tri roky. Odhad príjmov z nájmu lesných pozemkov a nehnuteľností, naturálneho plnenia a dividend v roku 2017 bol 471 200 €. V skutočnosti OPL priniesie za hospodárenie v roku 2017 zisk pre obec 479 862,03 €, čo predstavuje 34,12 €/m³ z vyťaženej hmoty. Treba poznamenať, že uvedený príjem neovplyvnil činnosti vyplývajúce zo zákona o lesoch č. 326/2005, a to najmä pestovanie a ochranu lesa. Na to sme vynaložili 43 583 €. Vysadili sme 50 100 sadeníc lesných drevín na ploche takmer 12 hektárov, ochrana proti burine bola vykonaná na vyše 68 ha, ochrana proti zveri na takmer 82 ha, prerezávky na viac ako 15 ha, výseky nežiaducich drevín na bezmála 11 ha a haluzina po ťažbe bola odhádzaná na ploche 17 ha. Nainštalovali sme 37 feromónových lapačov proti podkôrovému hmyzu. Na ťažbu 14 123 m³ dreva sme vynaložili 165 915 €, čo je v priemere 11,74 €/m³ vyťaženej drevnej hmoty. Prepravili sme 20 802 m³ dreva v priemerných nákladoch 3,26 €/m³. Speňaženie drevnej hmoty v minulom roku predstavuje 60,40 €/m³.

Z plánu starostlivosti o les, ktorý vypracováva Národné lesnícke centrum zriadené Ministerstvom pôdohospodárstva, je tohtoročný plán

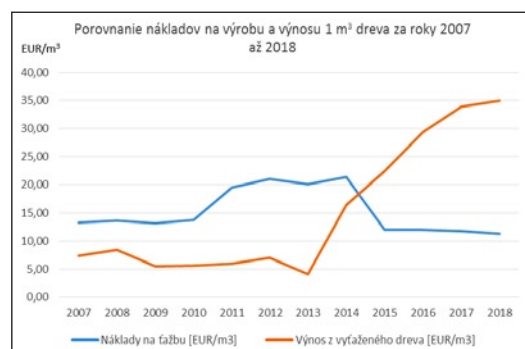
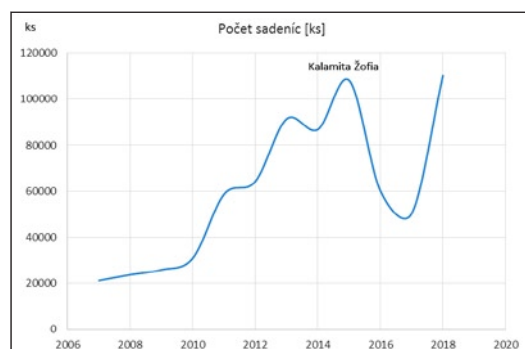
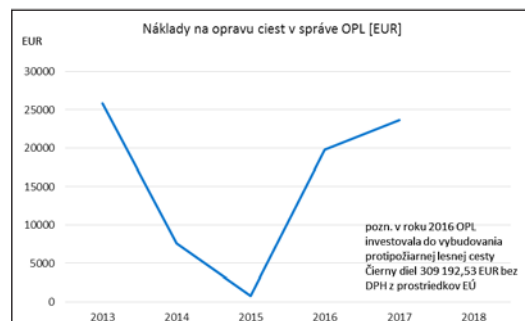
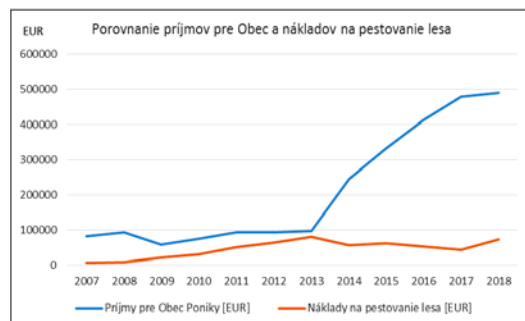
ťažby pre obecné lesy Poniky 14 000 m³, čo je ťažba na úrovni minulého roka. Predbežná hodnota ťažbových prác, ktorá bola výsledkom verejného obstarávania na rok 2018, je 11,54 €/m³ vyťaženej dreva. Na pestovanie a ochranu lesa na základe verejného obstarávania pripadá v tomto roku 75 000 €, je v tom zahrnutá kúpa a výsadba 110 200 sadeníc, ochrana proti burine, ochrana proti zveri, prerezávky, výseky

nežiaducich drevín aj čistenie plôch po ťažbe.

Piliarska prevádzka spracováva prevažne drevo nižšej kvality na polotovary pre výrobcov paliet, podlahových krytín a dosiek na lepené hranoly, v sezóne program dopĺňame o výrobu stavebného reziva. V minulom roku sme popílili 5796 m³ guľatiny. Plánovaný počet porazaných kubických metrov na rok 2018 je 7000.

Vzhľadom na trend zvyšovania cien drevnej hmoty sme cenník dreva upravili a oproti minulému roku predpokladáme nárast tržieb o 6 percent. V návrhu plánu hospodárenia uvažujeme s príjmom z nájmu lesných pozemkov a nehnuteľností pre obec vo výške 490 000 €, čo predstavuje 35 €/m³ vyťaženej drevnej hmoty.

Peter Matula, konateľ
OPL, spol. s r.o. Poniky

Starostlivosť o chránenú lokalitu

Ponická Dúbrava je národnou prírodnou rezerváciou a patrí k najstarším chráneným územiám na Slovensku. Pre zaujímavosť, ochranu územia po prvýkrát vyhlásilo Ministerstvo orby v Budapešti v roku 1895.

Rezervácia Ponická Dúbrava je súčasťou súvislej európskej sústavy chránených území (Natura 2000). Bolo zaradené do Národného zoznamu navrhovaných území európskeho významu schváleného uznesením Vlády SR č. 239/2004

dňa 17.3.2004. Územie s rozlohou 13,34 hektárov je zaradené do piateho stupňa ochrany. Správcom sú Lesy SR, š.p. Banská Bystrica.

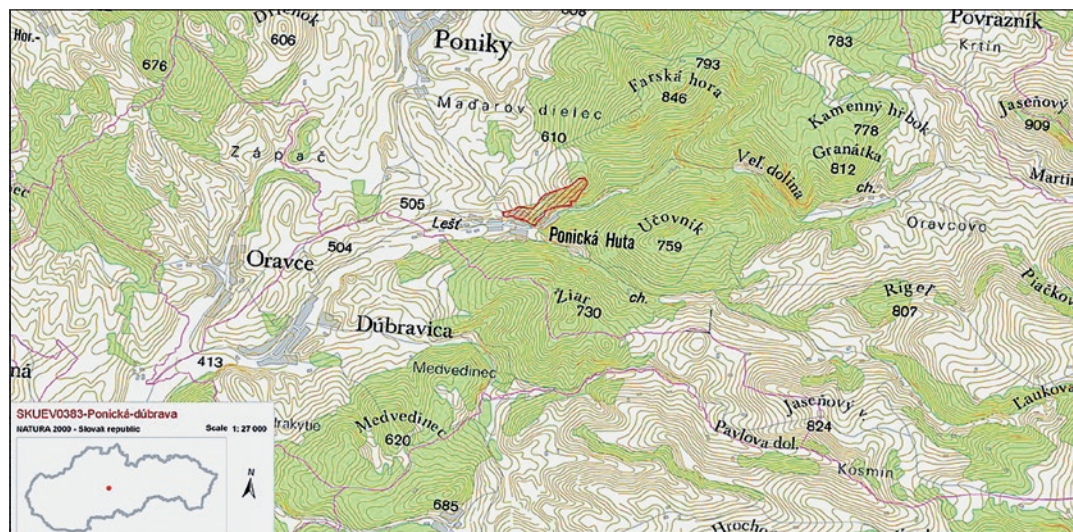
Okresný úrad Banská Bystrica, odbor starostlivosti o životné prostredie prerokoval vlni

program starostlivosti o Národnú prírodnú rezerváciu Ponická Dúbrava na roky 2017 – 2046, ktorý vypracovala Štátna ochrana prírody SR, Správa Chránenej krajiny oblasti Poľana.

Obec v rámci pripomienok nesúhlasila s odporúčaním viesť cez rezerváciu značkovany – náučný chodník, žiadala v teréne jasne identifikovať a označiť hranice celej prírodnej rezervácie a tiež hranice definovaných ekologicko - funkčných priestorov. Všetky pripomienky boli akceptované.

Pre obyvateľov našej obce bývajúcich v blízkosti rezervácie je najpodstatnejší fakt, že v tzv. ekologicko – funkčnom priestore (rozloha necelý hektár), sa má hospodáriť tak, aby zdravie a majetok občanov neboli ohrozené. Ak by sa to predsa len stalo, bude možné riešiť problémy s ohrozujúcimi stromami a odstraňovaním nežiaducich drevín jednoduchšie a rýchlejšie.

Pavol Ondrejko,
prednosta OcÚ

Z rokovania obecného zastupiteľstva

Zastupiteľstvo Obce Poniky na svojom 22. zasadnutí 15. marca:

Zobralo na vedomie:

- uznesením č. 277/2018 Informatívnu správu o aktivitách starostu obce,
- uznesením č. 278/2018 Správy č. 4/2017 a 1/2018 hlavnej kontrolórky Obce Poniky o činnosti,
- uznesením č. 288/2018 Informatívnu správu riaditeľky Základnej školy s materskou školou Štefana Žáryho v Ponikách o hospodárení v roku 2017,
- uznesením č. 290/2018 časť A) Informáciu o príprave stavebného projektu a procese verejného obstarávania k rekonštrukcii a prístavbe Kultúrneho domu Ponická Lehôtka,
- uznesením č. 291/2018 Informatívnu správu o záverečnom účte Obce Poniky za rok 2017,
- uznesením č. 292/2018 časť A) Zásady participatívneho rozpočtu Obce Poniky.

Poznámka V rámci participatívneho rozpočtu a je v rozpočte obce schválená suma 9 tisíc € pre projekty podľa výzvy, ktorá bude zverejnená. Na jej základe môže finančné príspevky žiadať:

- každý obyvateľ, ktorý v danom rozpočtovom roku dosiahne vek 15 rokov a má trvalý pobyt na území obce a tiež
- nezisková organizácia založená v zmysle zákona 213/1997 a občianske združenie, vzniknuté v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov so sídlom v Obci Poniky.

Schválilo:

- uznesením č. 279/2018 Správu hlavnej kontrolórky Obce Poniky o kontrolnej činnosti za rok 2017,
- uznesením č. 280/2018 VZN Obce Poniky č. 1/2018 o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach,
- uznesením č. 281/2018 VZN Obce Poniky č. 2/2018 Trhový poriadok
- uznesením č. 282/2018 VZN Obce Poniky č. 3/2018 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb,
- uznesením č. 283/2018 A.1. Územný plán sídelného útvaru Poniky, Zmeny a doplnky č. 7.
- uznesením č. 284/2018 VZN Obce Poniky č. 4/2018, ktorým sa vyhlasujú záväzné časti Územného plánu sídelného útvaru Poniky podľa Zmeny a doplnky č. 7.
- uznesením č. 285/2018 Obce Poniky č. 6/2018 o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky, ktorým určuje:
- zápis dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole, v dňoch: 4.4.2018 (streda) v čase od 16:30 do 18:30 hod. 5.4.2018 (štvrtok) v čase od 16:30 do 18:30 hod. (v priestoroch pavilónu I. stupňa, Družstevná ulica č. 201, Poniky)
- zápis dieťaťa na dochádzku v materskej škole, v dňoch: 2.5.2018 (streda) v čase od 13:00 do 17:00 hod.

a rozhodnutie o námietkach a pripomienkach vznesených pri jeho prerokovaní.

A.3. Všeobecne záväzné nariadenie Obce Poniky č. 4/2018, ktorým sa vyhlasujú záväzné časti Územného plánu sídelného útvaru Poniky podľa Zmeny a doplnky č. 7.

- uznesením č. 284/2018 VZN Obce Poniky č. 5/2018 o určení dotácie na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia Poniky,

- uznesením č. 285/2018 Obce Poniky č. 6/2018 o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky, ktorým určuje:

- zápis dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole, v dňoch:

4.4.2018 (streda) v čase od 16:30 do 18:30 hod.

5.4.2018 (štvrtok) v čase od 16:30 do 18:30 hod.

(v priestoroch pavilónu I. stupňa, Družstevná ulica č. 201, Poniky)

- zápis dieťaťa na dochádzku v materskej škole, v dňoch:

2.5.2018 (streda) v čase od 13:00 do 17:00 hod.

3.5.2018 (štvrtok) v čase od 13:00 do 17:00 hod.

4.5.2018 (piatok) v čase od 8:00 do 12:00 hod.

(v kancelárii zástupkyne MŠ, na I. poschodí, Horná ulica č. 240, Poniky)

- uznesením č. 290/2018 časť B) Financovanie rekonštrukcie a prístavby Kultúrneho domu Ponická Lehôtka.

Požiadalo:

- uznesením č. 288/2018 hlavnú kontrolórku Obce Poniky vykonať kontrolu plnenia rozpočtu Základnej školy s materskou školou Štefana Žáryho v Ponikách v roku 2017,

- uznesením č. 292/2018 časť B) starostu obce o vypísanie výzvy OcÚ o participatívny rozpočet na rok 2018.

Uvedené je len výberom z uznesení, ich kompletne znenie, tiež ďalšie informácie k Územnému plánu sídelného útvaru Poniky, Zmeny a doplnky č. 7 a ostatné všeobecno-záväzné nariadenia nájdete na webovom sídle www.poniky.sk a sú tiež k dispozícii na OcÚ Poniky.

Posedenie v kruhu žien

Tri dni po oficiálnom dátume Medzinárodného dňa žien – v nedeľu 11. marca – sme si urobili malú oslavu aj v Ponikách. Všetci tí, ktorí prijali pozvanie organizátorov, strávili príjemné popoludnie. Na stretnutí si pripomenuli sviatok, ktorý pre mnohých upadol do zabudnutia. Naše ženy, matky, babičky si však zaslúžia, aby sme im vyjadrili vďaku za ich obetavosť, láskavosť ale aj humor, ktorý vnášajú do každodenného života.

Slávnostné stretnutie otvoril a ženám sa prihovril starosta obce, poďakoval im za výchovu detí, za

prácu, ktorú vykonávajú v prospech našej obce.

So zdravnicou piesní, tancov i pekných veršov prišli žiaci základnej školy. Folklórnym pásmom nás pozdravili členovia Detského folklórneho súboru, s recitáciami poézie a prózy sa predstavili žiačky Nelka Šajbanová, Norika Škutová, Johanka Šavoltová, Lea Lišaniková, Sofia Starovecká a Petra Kvorková. Spevácky talent predviedli Johanka Šavoltová a Nelka Šajbanová. Poďakovanie patrí učiteľkám Silvii Šlosárovej a Martine Ballekovej za prípravu programu.

Anna Trnková

Príprava monografie finišuje

V minulom roku sme vás informovali, že sa chystá vydanie novej publikácie o obci Poniky.

V súčasnosti odborný autorický kolektív s výrazným zapojením miestnych obyvateľov – pamätníkov, predstaviteľov obce, spolkov a organizácií v obci, pracuje na textovej časti. V týchto dňoch začíname dávať dokopy aj fotografie a obrázkový materiál.

Dovoľujem si preto opätovne vás poprosiť o účasť na tomto dôležitom projekte. Máme záujem o fotografie, historické písomnosti alebo iné materiály, ktoré v rámci svojej rodiny a obce považujete za dôležité. Môžete ich priniesť na obecný úrad do 31.3. alebo kontaktovať pracovníkov úradu.

So všetkými materiálmi budeme zaobchádzať maximálne opatrne. Zdigitalizujeme ich tu a použijeme iba s vašim súhlasom.

Marcel Pecník,
vedúci autorského kolektívu

Spomienka na rok 1944

V Kultúrnom dome v Ponikej Lehôtke sa už po 15-ty krát stretli členovia ZO SZPB.

Medzi čestnými hosťami privítali Vladimíra Strmeňa, priameho účastníka slávneho Ostrého prepadu pred Veľkou Zelenou, ktorý uskutočnila 2. februára 1945 v Starých Horách partizánska skupina Morozova Pomstiteľa s piatimi podskupinami v počte asi 14 partizánov. Na spomienkovom zhromaždení si pripomenuli Vianoce z roku 1944 krátkou scénkou o pomoci civilných obyvateľov partizánom a povstaleckým vojakom. Scénka symbolicky preniesla účastníkov stretnutia do obdobia zimy 1944. Podpredseda ZO SZPB zdôraznil, že aj pri takejto príležitosti si treba uvedomiť, že sloboda nebola darovaná, ale ťažko vybojovaná. Člen Klubu vojenskej histórie Golian Ján Pelc spolu s ďalšími členmi základnej organizácie na scéne stvárnil partizánov a dedinské ženy, ktoré do hôr nosili potraviny. Odznali aj pôsobivé piesne, okrem iných partizánska hymna Tichá noc, Slovenské mamičky, Kaťuša a ďalšie. Predsedníčka ZO SZPB Mária Magnová na záver poďakovala všetkým, ktorí sa pričínili o pekné spomienkové zhromaždenie.

Vladimír Kucej,
podpredseda ZO SZPB

Pohronska halová liga 2018

S našimi malými hasičmi sme sa v polovici januára zúčastnili na treťom kole Pohronskej halovej ligy v Banskej Bystrici.

Toto kolo bolo zároveň aj posledným a všetci sme sa tešili na vyhodnotenie. Našu obec reprezentovali dve družstvá - dievčenský tím sa umiestnil na treťom mieste a chlapčenský na druhom. V celkovom vyhodnotení Pohronskej halovej ligy naše tímy priniesli do obce poháre a medaily za druhé a tretie miesto.

Katarína Lomenová

Budeme mať zariadenie pre seniorov?

Kvôli príprave projektu na výstavbu Zariadenia pre seniorov v Ponikách sme spoločnosť EFO Consulting, s.r.o. požiadali o vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti. Na ilustráciu zámeru vyberáme pár zaujímavých informácií.

Predmetom štúdie je zhodnotenie podmienok prípravy, vybudovania a prevádzkovania zariadenia na poskytovanie služieb ľuďom v dôchodkovom veku odkázaných na opateru a to predovšetkým z Poníka, ale aj malých obcí v spádovej oblasti - Dúbravica a Oravce, prípadne obcí v širšom okolí. Zámer vybudovať takéto zariadenie je v súlade so strategickými cieľmi obce formulovanými v schválenom Programe rozvoja obce na roky 2016 – 2023. V dokumente sa uvádza, že v obci sa s výstavbou sociálneho zariadenia pre seniorov počíta. Základným legislatívnym dokumentom, ktorým sa bude riadiť jeho vznik, pravidlá zakladania a fungovania, je zákon 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov s prílohami.

Znenie novely tohto zákona prinieslo niekoľko pomerne dôležitých zmien. Podporovaná je hlavne tzv. deinštitucionalizácia sociálnych služieb /opatovanie v rodinách/. Podpora jednotlivých druhov sociálnych služieb bude závisieť od odkázanosti prijímateľov a pravdepodobne sa bude každý rok valorizovať. Z hľadiska vnútorného usporiadania pripadajú v štádiu spracovania štúdie do úvahy:

- zariadenie ako príspevková organizácia je právna forma úzko zviazaná s obcou priamo napojená na dotácie od obce ako zriaďovateľa podľa mechanizmu schváleného zastupiteľstvom obce,
- zariadenie ako rozpočtová organizácia bez právnej subjektivity – ich zriaďovateľmi sú prevažne samosprávy so štatútom mesta,
- nezisková organizácia založená podľa zákona 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

Zriaďovacie náklady obce na vybudovanie takéhoto zariadenia zahŕňajú náklady na prípravu projektu, výkup pozemkov, stavbu a prvé vybavenie (súbory hnutelných vecí). Vo fáze prípravy projektu obec ako budúci poskytovateľ sociálnych služieb nedisponuje zdrojmi Európskych štrukturálnych fondov, ani inými dotačnými zdrojmi použiteľnými na financovanie výstavby. Variantom financovania sú vlastné zdroje obce, prípadne doplnené dlhodobým investičným úverom. Konsolidovaná účtovná závierka, zahrňujúca príspevkovú organizáciu – ZŠ s MŠ Štefana Žáryho a Obecný podnik lesov, spol. s r.o. poukazuje na nadpriemerne dobrú likviditu obce ako verejného poskytovateľa sociálnych služieb a jej schopnosť financovať zámer výstavby. Predpokladáme, že obec bude pravidelne poskytovať zariadeniu príspevok formou dotácie na prevádzku. Vo fáze budovania však obec môže začať s prípravnými a investičnými prácami z vlastných zdrojov. Štúdia vychádza z predpokladu, že v priebehu rokov 2018 – 2019 vznikne možnosť financovať výdavky na kapitálovú činnosť z prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Štúdia predpokladá, že zariadenie pre seniorov sa začlení do miestnej štruktúry poskytovaných služieb vychádzajúcich z potrieb miestnej komunity. Vedenie obce ho považuje za základný prvok občianskej infraštruktúry a zvažuje aj zriadenie sociálnej služby denného stacionára podľa § 40 zákona 448/2008.

Občania, hlavne tí starší, teda potenciálni klienti, majú k miestu svojho bydliska citový vzťah pre jeho mimoriadne prírodné danosti a kultúrne zázemie, ktoré spoluvytvárali.

Odlúčenie od tradícií a od svojich rodín by zhoršovalo ich psychický a zdravotný stav. Preto obec chce, aby zariadenie poskytovalo priestor na stretávanie sa seniorov s rodinami a vonkajší priestor koncipovať ako príťažlivé oddychové miesto so zeleňou, ovocnými stromami a vodnou plochou. Zariadenie bude ponúkať aj služby - holičstvo - kaderníctvo, pedikúru, fyzioterapiu a pod. Klienti budú mať dostatok možností aj na pracovné aktivity, na ktoré si počas aktívneho života zvykli, napríklad bezbariérové záhradky.

Štúdia predpokladá, že v Zariadení pre seniorov v Ponikách podľa § 35 Zákona 448/2008 Z. z. sa bude poskytovať sociálna služba:

- a) fyzickým osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej 4,
- b) fyzickým osobám, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby potrebujú z iných vážnych dôvodov.

Súčasťou služieb bude tiež sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a pod.

Obec Poniky má vypracovanú aj architektonickú štúdiu budov, ktorá vychádza práve zo štúdie uskutočniteľnosti. Zahŕňajú hlavný objekt pre seniorov a druhý objekt s priestormi na niektoré obslužné úkony a administratívny. Predpoklad ukončenia diela je v polovici roka 2019 a začatia prevádzky v januári 2020.

Štúdiu uskutočniteľnosti, ako aj jednotlivé dokumenty spomínané v článku, si môžete pozrieť na webovom sídle obce <http://www.poniky.sk/samosprava/dokumenty-a-tlaciva/dokumenty/> alebo na Obecnom úrade v Ponikách.

Pavol Ondrejko, prednosta OčÚ

Deň otvorených dverí na Poľane

Časťou svojho územia patria Poniky do Chránenej krajinnnej oblasti – biosférickej rezervácie Poľana, ktorá je súčasťou medzivládneho vedeckého programu Človek a biosféra. Ide o vlajkový program UNESCO spájajúci prírodu a krajinu s človekom. Základným mottom programu je harmonický vzťah človeka a prírody.

V súčasnosti UNESCO eviduje 669 biosférických rezervácií v 120 krajinách. Slovenská republika zaradila do tohto programu okrem Poľany aj ďalšie vzácné územia – Východné Karpaty, Vysoké Tatry a Slovenský kras.

Poľana predstavuje jedinečné územie v strede Slovenska. V posledných rokoch sa stala aj symbolom vzájomnej úcty a rešpektu medzi všetkými, ktorí v nej pôsobia.

V máji minulého roku sa prvý raz konal Deň otvorených dverí biosférickej rezervácie Poľana s bohatým turistickým, vzdelávacím a kultúrnym programom. Vystúpila v ňom aj Folklórna spevácka skupina Poničan, Divadelný súbor Vladária Poniky s hudobnou rozprávkou Tri groše, v besede s osobnosťami Poľany nás reprezentoval Ján Palovič. Každá z obcí Podpoľania mohla nominovať svoju zástupkyňu do súťaže Kráľovná Poľany. Nás dôstojne a s hrdosťou reprezentovala Katka

Balleková. Dievčatá v niekoľkých súťažných disciplínach predviedli tanec, spev, aj zručnosti vo vyšívaní či šúpaní zemiakov. Historicky prvou Kráľovnou Poľany sa stala Michaela Šufliarska z Korytárkov.

Aj tohto roku sa v dňoch 8.-9. júna uskutoční Deň otvorených

dverí biosférickej rezervácie Poľana. Koordinačná rada pripravuje bohatý program pre všetky vekové kategórie, turistov, prezentovať sa budú výrobcovia regionálnych produktov, vystúpia folklórne súbory a skupiny. Obec Poniky bude mať možnosť nominovať ženu,

obyvateľku Poník do súťaže o Kráľovnú Poľany. Chceme požiadať záujemkyne, prípadne občanov, ktorí majú tip na vhodné nominácie, aby ich poslali na obecný úrad: poniky@poniky.sk

Ján Beňo, starosta obce

Diamantová svadba

*Šesťdesiat rokov – pieseň rozvlnená
za vašim chrptom šumí,
akáže nastala tu zmena,
človek človeku zostal blízky
a ruka ruku pohladká
a opätuje stisky,
tvár k tvári sa nakloní,
v spomienkach čas sa stratí,
každá spomienka ako zrkadlo
prežité chvíle vám navráti.*

**Juraj Demian
a Anna Demianová**

oslávili 25. januára 2018
60. výročie sobáša.

K výročiu spoločného života srdečne blahoželáme a prajeme ešte veľa šťastne a spokojne prežitých rokov.

Gratulujeme našej jubilantke

Významného životného jubilea 90-tich rokov sa vo februári dožila naša spoluobčianka pani **Anna Holcová**.

*Sláviť jubileum
je pár šťastných chvíľok,
v nich sa zamýšľate,
čo je vlastne život.
Život je more,
roky jak vlny plynú
a na mladost'
krásne spomienky zostanú.
V práci, v žití svojom
boli ste vždy vzorom.
Každému poradiť viete
dobrým slovom.
Preto, keď svoje jubileum slávite,
najkrajšie vinše od nás prijmite.
Zdravie, láska
nech vám nechýbajú,
v ďalších rokoch žitia
nech vás sprevádzajú.
A teplo štastia ľudského
nech vás hreje,
nech splnia sa vám túžby,
sny a nádeje.*

Pozývame vás

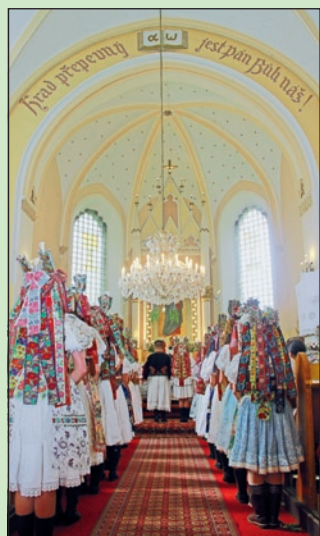
Krajský výbor DPO SR Banská Bystrica v spolupráci s Obcou Poniky a DHZO v Ponikách pripravujú na 9. júna krajské kolo Hry Plameň 2018, ktoré sa uskutoční v športovom areáli ŠK OPL Poniky so začiatkom o 8,00 hod.

Súťažiť bude 18 družstiev (9 dievčenských, 9 chlapčenských) vo veku 8 až 15 rokov v disciplínach - štafeta CTIF a štafetový beh na 400 metrov s prekážkami.

Nesúťažnou disciplínou bude požiarny útok s vodou. Organizátori očakávajú asi 200 mladých hasičov z celého Banskobystrického kraja.

V dňoch 2. a 3. júna sa v Ponikách uskutoční 22. ročník DFF Zdola ponickýho mlyna a stretnutie rodákov a priateľov obce.

Tento rok po štvrtýkrát začneme ekumenickými Službami Božími v rímsko-katolíckom kostole sv. Františka z Assisi. V sobotňajšom pásme si pripomenieme nedežité sté narodeniny našich rodákov Jána Kapustíka a Ondreja Madoša, ktorí sa hrdo hlásili k ľudovým tradíciám, zvykom, piesňam a k vlaskej kultúre.

Nedľa, tak ako vždy, bude patriť detskému folklóru. V závere vystúpi FS Podpoľanec z Detvy s pásmom Krása pod Poľanou zrodená. Organizátori pripravujú podujatie tak, aby Poniky opäť dôstojne privítali svojich rodákov, hostí a priateľov obce.

Odovzdávanie vozidla

Dňa 7. februára nás navštívil prezident Hasičského a záchranného zboru SR Alexander Nejedlý v sprievode riaditeľa KR HaZZ SR v Banskej Bystrici Dušana Slúku a generálneho sekretára DPO SR Vendelína Horvátha, aby odovzdali hasičské vozidlo CAS 32 T 148 po technickom zhodnotení.

Bola kompletne zrekonštruovaná kabína, motor, podvozok vrátane opravy vzduchovej sústavy, náprav a elektroinštalácie. Na vozidlo bola pridaná nová nadstavba, výstražné osvetlenie, otočná lafetová prúdnica a predné trysky.

Tatra bude slúžiť všetkým občanom a inštitúciám v obci. Celá oprava bola hradená zo štátneho rozpočtu a jej hodnota bola vyčíslená na 118 033,86 €.

Katarína Lomenová

Testovanie piatakov

Cieľom testovania bolo monitorovanie úrovne vedomostí a zručností v predmetoch slovenský jazyk a matematika. Testovanie zároveň slúži na získanie objektívnych informácií o schopnostiach žiakov piateho ročníka pri prechode na druhý stupeň. Na testovaní sa zúčastnili aj naši piatáci a dosiahli nasledovné výsledky: **Predmety matematika a slovenský jazyk a literatúra /ďalej MAT a SJL/ v percentách:**

Úspešnosť školy:

MAT 65,5 - SJL 68,6

Úspešnosť BB kraja:

MAT 60,2 - SJL 61,3

Úspešnosť v SR - národný priemer:

MAT 64,7 - SJL 62,8

Ako ukazujú čísla, z matematiky a slovenčiny je ponická škola nad celoslovenským aj krajským priemerom. Naši piatáci sa pripravovali v rámci vyučovania. Kládli sme dôraz hlavne na riešenie úloh rozvíjajúcich čitateľskú gramotnosť nielen

v slovenskom jazyku a literatúre ale aj v matematike. Na hodinách slovenčiny zase žiaci riešili úlohy zamerané na všeobecný rozhľad, teda všeobecné vedomosti zohľadňujúce obsah učiva jednotlivých predmetov. Naša škola sa zapája aj do iných súťaží. Jednou z nich je VŠET-KOVEDKO. V škole máme štvrtáka Samka Pitoňáka, ktorý sa zaradil medzi najúspešnejších žiakov /1,88 percent/, to znamená, že svojim vý-

sledkom predbehol až 98,12 percent detí. Testovaných bolo 20 tisíc slovenských žiakov.

Testovanie 5 2017 malo celoslovenskú pôsobnosť a uskutočnilo sa v novembri minulého roka v zmysle Dodatku č. 1 k Pedagogicko-organizačným pokynom pre školský rok 2017/2018. Testy písalo dohromady 45 080 žiakov piatich ročníkov základných škôl.

Mária Janovíková, riaditeľka školy

Poľovníci bilancujú

Poľovnícke združenie Bukovina na Poniky hospodári na výmere 5148 hektárov, pričom ich väčšinovým vlastníkom je Obec Poniky. Združenie má 40 členov, piati na členstvo čakajú. Starajú sa o 45 solísk, sedem krmovísk pre diviaky, sedem pre drobnú zver, devätnásť senníkov, pätnásť vŕnadidiel pre diviaky, 48 posedov, zhruba hektárovú plochu na odvádzajúce prikrmovanie a vyše 22 kilometrov poľných chodníkov. Spotreba krmív v revíri predstavuje 300 kg soli, 380 q objemového krmiva, 200 q dužinatého a 100 q jadrového krmiva.

Jarné kmeňové stavy jednotlivých druhov zveri vychádzajúce z celoročného pozorovania boli v minulom roku nasledovné: 103 jedincov jelenej zveri, 102 srnčej a 43 diviachej. Početný a pestrý je aj výskyt malej zveri, ktorá podlieha plánovaniu, narátali sme 18 bažantov, 16 zaja-

cov, 8 jarabíc a 12 jariabkov. Potešiteľné je, že počty tejto zveri každoročne mierne stúpajú. Náš revír patrí do lokality tetrova hlucháňa, no je smutné, že tohto vzácného

operenca vidieť len zriedka, zaregistrovali sme len jedného.

Z roka na rok narastá aj početnosť šeliem, a preto naše združenie celoročne monitoruje stavy jednotlivých

druhových. Minulý rok sme zistili, že tu žije dvadsať medvedov, štyri vlky a tri rysy. Z malých šeliem sme napočítali päť divích mačiek, deväť jazvecov, dve vydry riečne, dvadsať

lišok, päť kún lesných a pätnásť kún skalných. Škody spôsobené medveďom sme v minulom roku vyčíslili na 182 €. Škody spôsobené vlkami na poľnohospodárskych zvieratách do-

Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru

v Banskej Bystrici

NEZABUDNITE !

VYPALOVANIE TRÁVY - TO NIKDY NEROB!

ZA VYPALOVANIE TRÁVY POKUTA 331 EUR !

NEZNALOSŤ ZÁKONA NEOSPRÁVEDLŇUJE !!!

Pamätajte na to, že **vypalovanie** porastov bylín, kŕikov a stromov je podľa § 8 písm. a) a § 14 ods. 2 písm. b) zákona NR SR č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov **ZAKÁZANÉ !**

Za porušenie tohto zákazu hrozi podľa zákona č. 314/2001 Z.z. fyzickej osobe **pokuta až do výšky 331 Eur**, resp. v blokovaní konaní do výšky 100 Eur, právnickej osobe alebo fyzickej osobe-podnikateľovi môže byť uložená **pokuta až do výšky 16 596 Eur**.

Skoré spozorovanie požiaru je najdôležitejšie, každá sekunda je dôležitá ! Ak začne horieť napr. tráva okolo ohniska a sme dostatočne pripravení, väčšinou sa požiar dá v zárodku uhasiť.

Ak nie, okamžite volajte hasičov !

V prípade požiaru volajte telefónne číslo 150 alebo 112

www.minv.sk/?KR_HaZZ_BB

siahli až 3942 €, uhynulo 21 oviec. Na poľovnej zveri však táto škoda býva omnoho vyššia.

V minulej sezóne naši poľovníci ulovili 43 jedincov jelenej zveri, 20 srnčej, 75 diviachej, sedem lišok, dva jazvece, tri sojky a jednu straku.

Sú však podujatia, na ktoré poľovníci neprichádzajú vo svojom typickom odevu a s puškou na pleci. Napríklad na Poľovnícky ples. Aj tohto roku sa uskutočnil v Kultúrnom dome Ponická Lehôtka. O zábavu stovky hostí sa postarala hudobná skupina ZBM. V tombole sme rozdali 45 cien. Ďakujeme za ne všetkým sponzorom.

Pavol Ondrejko, člen PZ

Marius Pedersen

HARMONOGRAM ZBERU ODPADU V ROKU 2018 OBEC PONIKY

MESIAC	DEŇ ZBERU											NEBEZPEČNÝ ODPAD
	STREDA			zbierame všetky FARBY								
	ZMESOVÝ KOMUNÁLNY ODPAD			PLASTY		PAPIER		SKLO		VKM+ KOVY		
JANUÁR	10	24		3	31	3	31	3	31	3	31	
FEBRUÁR	7	21		28		28		28		28		
MAREC	7	21		28		28		28		28		
APRÍL	4	18		25		25		25		25		
MÁJ	2	16	30	23		23		23		23		21
JÚN	13	27		20		20		20		20		
JÚL	11	25		18		18		18		18		
AUGUST	8	22		15		15		15		15		
SEPTEMBER	5	19		12		12		12		12		
OKTÓBER	3	17	31	10		10		10		10		11
NOVEMBER	14	28		7		7		7		7		
DECEMBER	12	26		5		5		5		5		

**Odpad uložený v nesprávnom vreci/nádobe nebude odvezený.
Dodržujte farby vriec/nádob !**

Marius Pedersen, a.s., Prevádzka Zvolen, Lieskovská cesta 15, Lieskovec, 960 01 Zvolen
Tel.: 045/ 5 321 764, 5 322 953, Fax: 045/ 5 479 366, Mob.: 0902 947 981
e-mail: zvolen@mariuspetersen.sk, www.mariuspetersen.sk

Ponická zakáľáčka

V sobotu 14. januára Obec Poniky v spolupráci s Dobrovoľným hasičským zborom Obce Poniky za výdatnej spolupráce ochotných občanov zorganizovala 3. ročník obľúbenej Ponické zakáľáčky, ktorá v hojnom počte pritiahla nielen domácich obyvateľov, ale aj turistov, či chalupárov. Všetko sa to začalo už v piatok popoludní, keď naslovovzatý kuchár Boris s Paľkom Trnkom starším a jeho partiou začali pripravovať klobásky, jaternice, kapustnicu a rôzne iné zabíjačkové špeciality, aby v sobotu, keď

sa začali schádzať prví nedeľňáci, bolo všetkého dosť. Aj zimné počasie nám prialo. Všetkých už tradične potešila ľudová muzika Paľka Trnku mladšieho a spev i harmonika nášho rodáka Janka Paloviča. Mnohí si s nimi zanočili, poniektorí aj zatancovali. Organizátori nezabudli ani na tombolu. Tí, čo mali šťastie, sa mohli tešiť z hodnotných výhier.

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričínili o vydarený priebeh akcie.

Anna Trnková

Hutnícke „fašange“ 2018

V našej dedinke každoročne pripravujeme fašiangový sprievod. V sobotu 10. 2., ako tradične, sa pred Gembalovcami schádzali hutníci aj nehutníci v pestrých maskách a v hudobnom sprievode Ondreja a Juraja sa vydali naprieč dedinou. Tóny známej ľudovej piesne Fašiangy, Turíce..., smiech a spev umocňovali príjemnú atmosféru slávnostného dňa.

Fašiangujúci rozdávali veselú náladu od domu k domu a pozývali na večerné posedenie pri dobrej muzike a chutnom jedle. V kultúrnom dome sa potom hodovalo, tancovalo a veselilo do neskorých nočných hodín.

V utorok sa pochovaním basy skončilo jedno obdobie roka a Popolcovou (Škaredou) stredou sa začínal

40 dňový pôst. Na „fašangoch“ v Poníckej Hute dovidenia o rok.

Petra Orosová

**MEDICAL BB s.r.o.,
Dolná 72, 974 01
Banská Bystrica**

Kontakt: +421 48 412 63 05

**DETSKÁ PORADŇA
PONIKY**

LEKÁR: MUDr. Lýdia HUNÁKOVÁ
ZDRAV. SESTRA: Dana KOPECKÁ

14. marec 2018	5. sept. 2018
11. apríl 2018	3. okt. 2018
9. máj 2018	31. okt. 2018
6. jún 2018	28. nov. 2018
4. júl 2018	19. dec. 2018
(bude upresnené)	
1. august 2018	

